

Çocuk Koruma

Çocuk Kimdir?

- Kimin çocuk, ergen ya da genç olarak kabul edildiği konusunda evrensel olarak belirlenmiş tanımlamalar yoktur. Biyolojik yaş tanımlama yapmak için yeterli değildir.
- Çocukluk olgusu farklı ortamlarda çok farklı biçimlerde anlaşılabilir. Yalnızca fiziksel ve ruhsal gelişimi değil ayrıca sosyal ve kültürel ortamı da göz önünde bulundurmak gerekir.
- Çocuklar ve ergenler başkalarına olan bağımlılıkları nedeniyle özellikle savunmasız durumdadır ancak sahip oldukları potansiyeli önemsemek gerekir.
- Çocuğu merkeze alan bir durum analizi, belirli koşullardaki çocukların ihtiyaçlarını belirlemek ve karşılamak açısından önem taşır.

Çocuk Kimdir?

- BM Çocuk Hakları Sözleşmesi (1989)
Madde 1:
- *'Çocuğa uygulanabilecek olan kanuna göre daha erken yaşta reşit olma durumu hariç, onsekiz yaşına kadar her insan'*
- 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu (2005):
- *"Daha erken yaşta ergin olsa bile, onsekiz yaşını doldurmamış kişi"*
- *Türk Medeni Kanununa göre;*
- *'evlenerek ergin olduğu onaylansa dahi 18 yaşını doldurmamış kişiler'*
- çocuk olarak kabul edilir.

-
- Koruma nedir?
 - Korunacak olan kim?
 - Kime ya da Neye karşı korunacak?
 - Kim koruyacak?

Çocuk Koruma kavramı:

- Çocukların ihmal ve istismardan korunması veya ihmal ve istismarın durdurulması amacıyla üstlenilen sorumluluk ve faaliyetleri tanımlayan terimdir.

Korunma İhtiyacı Olan Çocuk (SHK 2828);

- a) Bedensel, zihinsel, ahlaki, sosyal ve duygusal gelişimi ile kişisel güvenliği tehlikede,
- b) İhmal veya istismar edilmiş,
- c) Suç mağduru,
- d) Ana veya babasız, ana ve babasız,
- e) Ana veya babası veya her ikisi de belli değil,
- f) Ana ve babası veya her ikisi tarafından terk edilmiş,
- g) Fuhuş, dilencilik, alkollü içkileri veya uyuşturucu maddeleri kullanma gibi her türlü sosyal tehlikelere ve kötü alışkanlıklara karşı savunmasız bırakılan ve başıboşluğa sürüklenen,
- h) Suça itilen çocuklardır.

‘Çocuk koruma yaklaşımı’

‘Çocukların korunması tüm ülkeleri ilgilendiren bir meseledir. Çocuk koruma yaklaşımı;

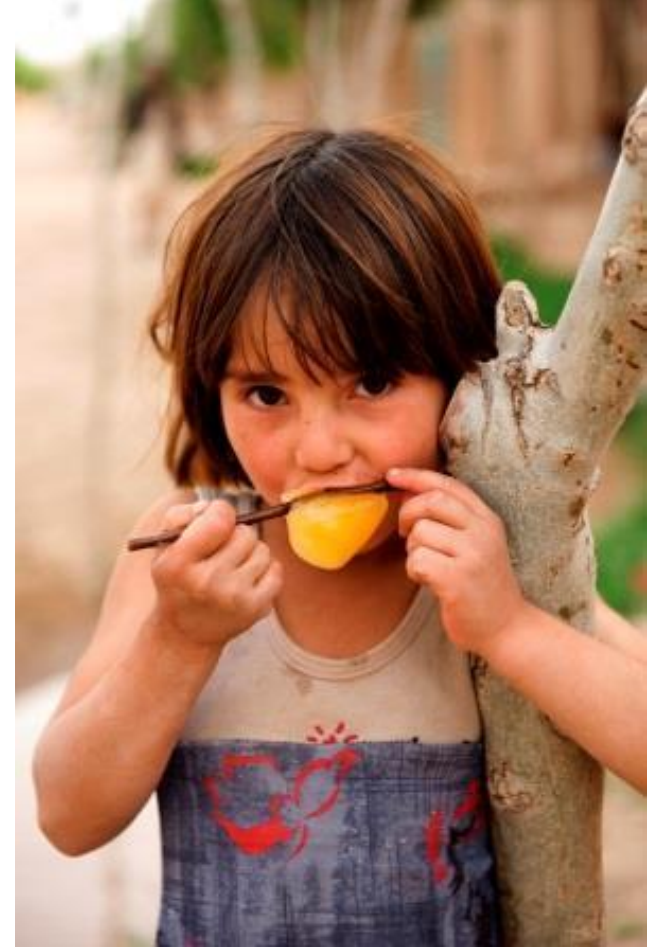
- *kız ve erkek çocukların şiddetten ve istismardan uzak olduğu,*
- *geçersiz sebeplerle aileden ayrılmaların önleniği,*
- *kanunlar, hizmetler, davranışlar ve uygulamalar sayesinde çocukların korunmasızlığının en aza indiği,*
- *bilinen risk faktörlerinin ortadan kalktığı ve çocukların zorluklar karşısında güçlendiği koruyucu bir çevre oluşturmayı amaçlamaktadır.*

İnsan haklarını temel alan bu yaklaşım, önleme konusuna dikkat çekmekte; çocukların korunmasına yönelik ulusal kapasiteyi güçlendirerek yardımların etkinliğini arttırmaktadır.

Sonuç olarak, bu yaklaşım çocukların üstlendikleri rol ve sahip oldukları gücü koruyucu çevrenin güçlendirilmesinde önemli faktör olarak görmektedir.’

Çocuk Koruma Alanları

- Birincil bakıcıların kaybolması / kaybedilmesi
- Bakıcılarından Ayrılan ya da Kaybolan Çocuklar
- Afet ya da çatışma dolayısıyla yaralanmalar ve hastalıklar
- Irk, dil, din, kültür ve sosyal statü yüzünden ayrımcılığa uğrama
- Toplum içinde ya da insani yardım çalışanları tarafından istismar
- Savaş güçlerine katılma
- Kaçakçılık / Sömürü
- Yetimhanelere yerleştirilme
- Okuldan ayrılma
- Çocukları güvende tutan aktivitelerin eksikliği
- Temel hizmetlerin eksikliği
- Çocuklar tarafından yönetilen evler...

Çocuk koruma hizmetleri

unite for
children

- çocukların kötü muameleye karşı korunması,
- çocuğun sağlık ve gelişiminin bozulmasının önlenmesi,
- çocukların güvenli ve etkili bakım yoluyla tutarlı koşullarda büyümelerinin,
- optimum yaşam olanaklarına sahip olmalarının ve
- yetişkinliğe başarılı bir giriş yapmalarının sağlanması için sunulmaktadır.

Bu hizmetler, belirgin şekilde zarar görmüş veya görme riski altında olan çocukları korumak için gerçekleştirilen faaliyetleri kapsamaktadır.

unicef

Çocuk Koruma alanına ilişkin temel tanımlar

□ Çocuk İstismarı Nedir ?

- Cinsel istismar dahil olmak üzere, her türlü fiziksel veya ruhsal şiddet, kötü muamele veya sömürü

□ Fiziksel İstismar

Fiziksel istismar, her hangi birisinin bir çocuğu veya genci kasıtlı olarak yaralaması ya da yaralamakla tehdit etmesi durumudur. Çocuğa tokat veya yumruk atmak, çocuğu veya genci sarsmak, vurmak, yakmak, itmek veya çekiştirmek fiziksel istismar unsurlarıdır. Fiziksel istismar sonucunda, çocuğun vücudunda, şişme, kesik, yanık veya kırık şeklinde yaralar görülmektedir.

Çocuk Koruma alanına ilişkin temel tanımlar

Duygusal İstismar

Duygusal istismar, sürekli olarak çocuğun veya gencin kendine saygısını zedeleyecek davranışlara maruz kalması durumudur. Bu bağlamda, takma adlar, tehdit, dalga geçme, gözdağı verme ya da çocuğu veya genci dışlama duygusal istismar unsurlarıdır.

Cinsel İstismar

Cinsel İstismar, çocuk veya gencin daha büyük bir çocuk, genç veya yetişkin tarafından, bulundukları yerdeki reşitlik yaşı gözetmeksizin kendi cinsel dürtüleri veya arzuları doğrultusunda kullanılmasıdır. Cinsel istismar, cinsel temas içeren veya temas içermediği halde çocuğu tehdit ve pornografiye maruz bırakan davranışlar şeklinde görülebilir.

Çocuk Koruma alanına ilişkin temel tanımlar

Çocuklara Yönelik Ticari Cinsel Sömürü

Çocukların para karşılığı ya da ticari bir çıkar amacıyla cinsel açıdan istismar edilmesi veya sömürüye maruz kalması durumudur. Çocuklara Ticari Cinsel Sömürünün yaygın örnekleri, çocukların fuhşa zorlanması, çocuk pornosu çekme amacıyla sömürülmesi ya da çocuklara yönelik seks turizmine sürüklenmesidir.

Çocuklara Yönelik Ticari Cinsel Sömürü giderek artan küresel bir sorun haline gelmekte ve gelişmekte olan ülkelerdeki milyonlarca çocuğun hayatını olumsuz yönde etkilemektedir.

Çocuk Koruma alanına ilişkin temel tanımlar

İhmal

İhmal, çocuğun yemek, giyinme, barınma ve gözetim gibi temel yaşam gereksinimlerinden çocuğun sağlık durumunu ve gelişimini tehlikeye atacak derecede mahrum bırakılmasıdır.

Yasal Dayanaklar

ULUSLARARASI İNSAN HAKLARI MEVZUATI

- **Çocuk Hakları Sözleşmesi (1989), ve Ek 2 Protokol**
- **Kötü Şartlardaki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin 182 nolu Acil Önlemler Sözleşmesi**
- **İşkence ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi (1984)**
- **Evrensel İnsan Hakları Beyannamesi (1948)**
- **Uluslararası Ceza Mahkemesi (Roma Statüsü)**

ULUSLARARASI İNSANCIL HUKUK (IHL)

1949 Tarihli Cenevre Sözleşmeleri ve Ek Protokoller (1977)

-- Temel Kural: **Çocuklar Özel Korumaya Tabidirler.**

-- İhtilâfa dahil taraflar, harp yüzünden öksüz kalan veya ailelerinden ayrı düşen onbeş yaşından küçük çocukların başıboş bırakılmaması ve her türlü ahval ve şariat altında bakımlarının, talim ve terbiyelerinin ve kendi dinlerinde ibadetle bulunmalarını kolaylaştırılması için icabeden tedbirleri alacaklardır. (CS I)

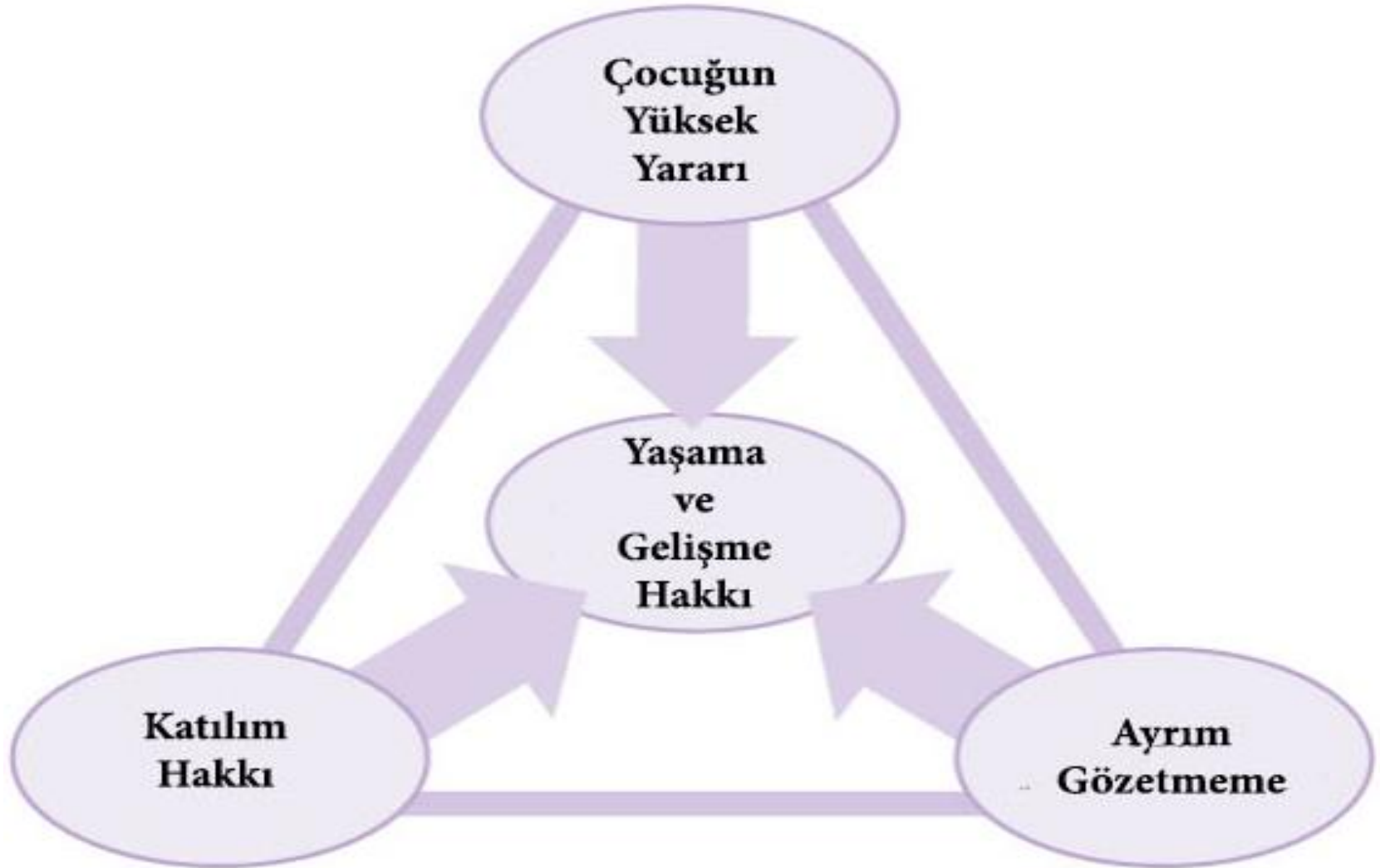
...Ve başka çok sayıda madde...

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi

- 20 Kasım 1989 – Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından kabul edilip imzaya açıldı.
- 2 Eylül 1990 – Yürürlüğe girdi. **TÜRKİYE İMZA**
- Tüm çocukların insanlık onuruna yaraşır haklara sahip olduğunu temin eden, üzerinde uluslararası düzeyde uzlaşmış bir dizi standart getirildi.
- İki ülke dışında tüm ülkeler söz konusu sözleşmeyi imzalayarak en çok imzalanan uluslararası sözleşme olması sağlandı.
- İnsan haklarının tüm alanlarını kapsar : medeni, siyasi, ekonomik, toplumsal ve kültürel

Çocuk Hakları Sözleşmesi

Dört Temel İlke

Çocuk Koruma Alanını Belirleyen Ulusal Mevzuat

- Çocuk Koruma Kanunu
 - Korunma ihtiyacı içerisinde olan ve suça sürüklenen çocuk tanımları
 - Koruyucu ve destekleyici tedbir kararları
 - Tedbir kararlarının denetimi
- Sosyal Hizmetler Kanunu
 - Korunma ihtiyacı olan çocuk tanımı
 - Çocuklara hizmet verecek birimler
 - Koruma kararlarına ilişkin usul ve esaslar
- Türk Medeni Kanunu
 - Velayet, vesayet, nafaka, kayyımlık, kişisel ilişki konuları

1- Çocuk Koruma Kanunu (5395---- 3/7/2005)

- Kanunun amacı:
 - Korunma ihtiyacı olan veya suça sürüklenen çocukların korunmasına, haklarının ve esenliklerinin güvence altına alınmasına ilişkin usûl ve esasları düzenlemektir.
- *Kapsamı:*
 - Korunma ihtiyacı olan çocuklar hakkında alınacak tedbirler ile suça sürüklenen çocuklar hakkında uygulanacak güvenlik tedbirlerinin usûl ve esaslarına, çocuk mahkemelerinin kuruluş, görev ve yetkilerine ilişkin hükümleri kapsar.

ÇKK Çocuk tanımı

- Çocuk: Daha erken yaşta ergin olsa bile, onsekiz yaşını doldurmamış kişidir. Bu kapsamda,
 - 1. Korunma ihtiyacı olan çocuk: Bedensel, zihinsel, ahlaki, sosyal ve duygusal gelişimi ile kişisel güvenliği tehlikede olan, ihmal veya istismar edilen ya da suç mağduru çocuğu,
 - 2. Suça sürüklenen çocuk: Kanunlarda suç olarak tanımlanan bir fiili işlediği iddiası ile hakkında soruşturma veya kovuşturma yapılan ya da işlediği fiilden dolayı hakkında güvenlik tedbirine karar verilen çocuğu,

Koruyucu ve destekleyici tedbirler

- **Madde 5-** (1) Koruyucu ve destekleyici tedbirler, çocuğun öncelikle kendi aile ortamında korunmasını sağlamaya yönelik:
 - Danışmanlık,
 - Eğitim,
 - Bakım,
 - Sağlık
 - Barınma konularında alınacak tedbirlerdir.

Koruyucu ve destekleyici tedbirler

Danışmanlık tedbiri

- Çocuğun bakımından sorumlu olan kimselere çocuk yetiştirme konusunda; çocuklara da eğitim ve gelişimleri ile ilgili sorunlarının çözümünde yol gösterme,

- Çocuğun bir eğitim kurumuna gündüzlü veya yatılı olarak devamına; iş ve meslek edinmesi amacıyla bir meslek veya sanat edinme kursuna gitmesine veya meslek sahibi bir ustanın yanına yahut kamuya ya da özel sektöre ait işyerlerine yerleştirilmesine,

Bakım tedbiri

- Çocuğun bakımından sorumlu olan kimsenin herhangi bir nedenle görevini yerine getirememesi hâlinde, çocuğun resmî veya özel bakım yurdu ya da koruyucu aile hizmetlerinden yararlandırılması veya bu kurumlara yerleştirilmesine,

Sağlık tedbiri,

- Çocuğun fiziksel ve ruhsal sağlığının korunması ve tedavisi için gerekli geçici veya sürekli tıbbî bakım ve rehabilitasyonuna, bağımlılık yapan maddeleri kullananların tedavilerinin yapılması

Barınma tedbiri

- Barınma yeri olmayan çocuklu kimselere veya hayatı tehlikede olan hamile kadınlara uygun barınma yeri sağlamaya yönelik tedbirdir.

ÇKK Sorumlu Kurumlar

- Koruyucu ve destekleyici tedbirlerden;
 - Danışmanlık ve barınma tedbirleri Milli Eğitim Bakanlığı, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu ve yerel yönetimler,
 - Eğitim tedbiri Milli Eğitim Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı,
 - Bakım tedbiri Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu,
 - Sağlık tedbiri Sağlık Bakanlığı tarafından yerine getirilir.

Acil korunma kararı alınması

- Kurum tarafından çocuğun Kuruma geldiği tarihten itibaren en geç beş gün içinde çocuk hâkimine müracaat edilir.
- Hâkim tarafından, üç gün içinde talep hakkında karar verilir. Hâkim, çocuğun bulunduğu yerin gizli tutulmasına ve gerektiğinde kişisel ilişkinin tesisine karar verebilir.
- Acil korunma kararı en fazla otuz günlük süre ile sınırlı olmak üzere verilebilir. Bu süre içinde Kurumca çocuk hakkında sosyal inceleme yapılır. Kurum, yaptığı inceleme sonucunda, tedbir kararı alınmasının gerekmediği sonucuna varırsa bu yöndeki görüşünü ve sağlayacağı hizmetleri hâkime bildirir.

2. Sosyal Hizmet Kanunu:

- Korunma, bakım veya yardım ihtiyacı olan ailelere ve çocuklara sunulan sosyal hizmetlere ve bu hizmetleri yürütmek üzere kurulan teşkilatın kuruluş, görev, yetki ve sorumlulukları ile faaliyet ve gelirlerine ait esas ve usulleri düzenlemek, söz konusu kanunun temel amaçlarındanandır.
- Bu çerçevede Kanun;
 - Çocuk yuvası, yetiştirme yurdu, kreş ve gündüz bakım evleri, çocuk ve gençlik merkezleri, toplum veya aile danışma merkezleri, çocuk evleri, sosyal hizmet merkezleri gibi kuruluşları tanımlayarak görevlerini ifade etmektedir.
 - Kanun ile ASPB, korunma, bakım ve yardım ihtiyacı olan aileleri ve çocukları tespit ve incelemekle görevlendirilmiştir. Bu kişilerin ASPB'ye bildirilmesi ve incelemeye ilişkin işbirliğinde bulunulması konusunda mahalli mülki amirler, sağlık kuruluşları ve köy muhtarları ile genel kolluk kuvvetleri ve belediye zabıta memurları yükümlü kılınmıştır.

3. Türk Medeni Kanunu:

- Çocuğun sağ doğmak koşuluyla, ana rahmine düştüğü andan başlayarak hak sahibi olduğunu hükme bağlamaktadır. Kanun, çocuğu, ana ve babasının velâyeti altında tanımlamış ve bunun ancak yasal nedenlerle son bulacağını hükme bağlamıştır.
- Velayet, vesayet, kayyım, nafaka ve kişisel ilişki kurulması hususlarında da karar

Görev alan başlıca kurumlar

Çalışma ve İş Kurumu
İl Müdürlüğü

İl Emniyet Müdürlüğü
/ İl Jandarma
Komutanlığı

Denetimli Serbestlik
ve Yardım Merkezi
Aile ve Sosyal
Şube Müdürlüğü
Politikalar İl

Müdürlüğü (SHM,
ŞÖNİM, KBRM,
BSRM, Aile Danışma
Merkezleri, Yetiştirme
Yurtları, Yuvalar,
Çocuk Evleri.

Sağlık İl Müdürlüğü

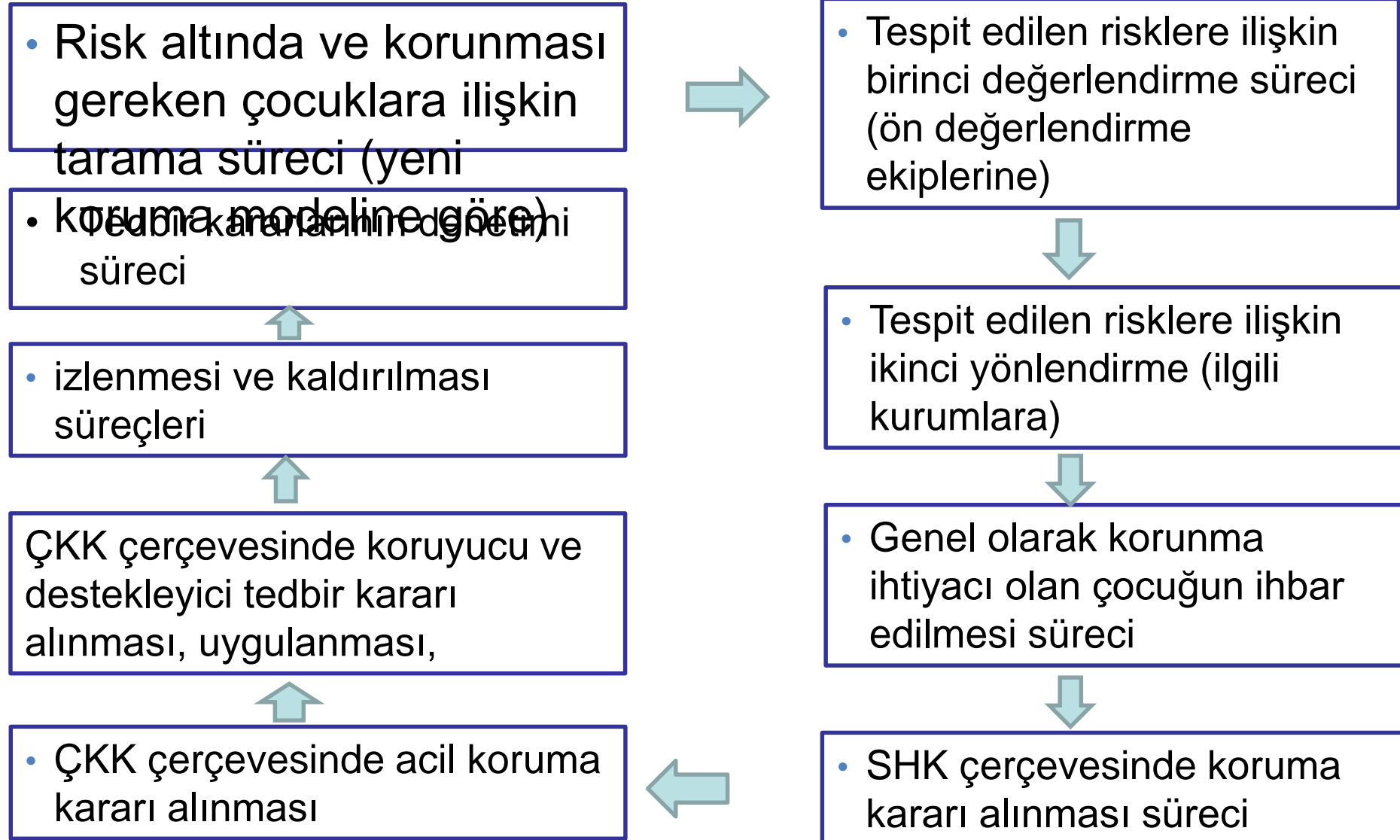
Millî Eğitim İl
Müdürlüğü

Mahkemeleri, Aile
Mahkemeleri,
Hukuk Mahkemeleri

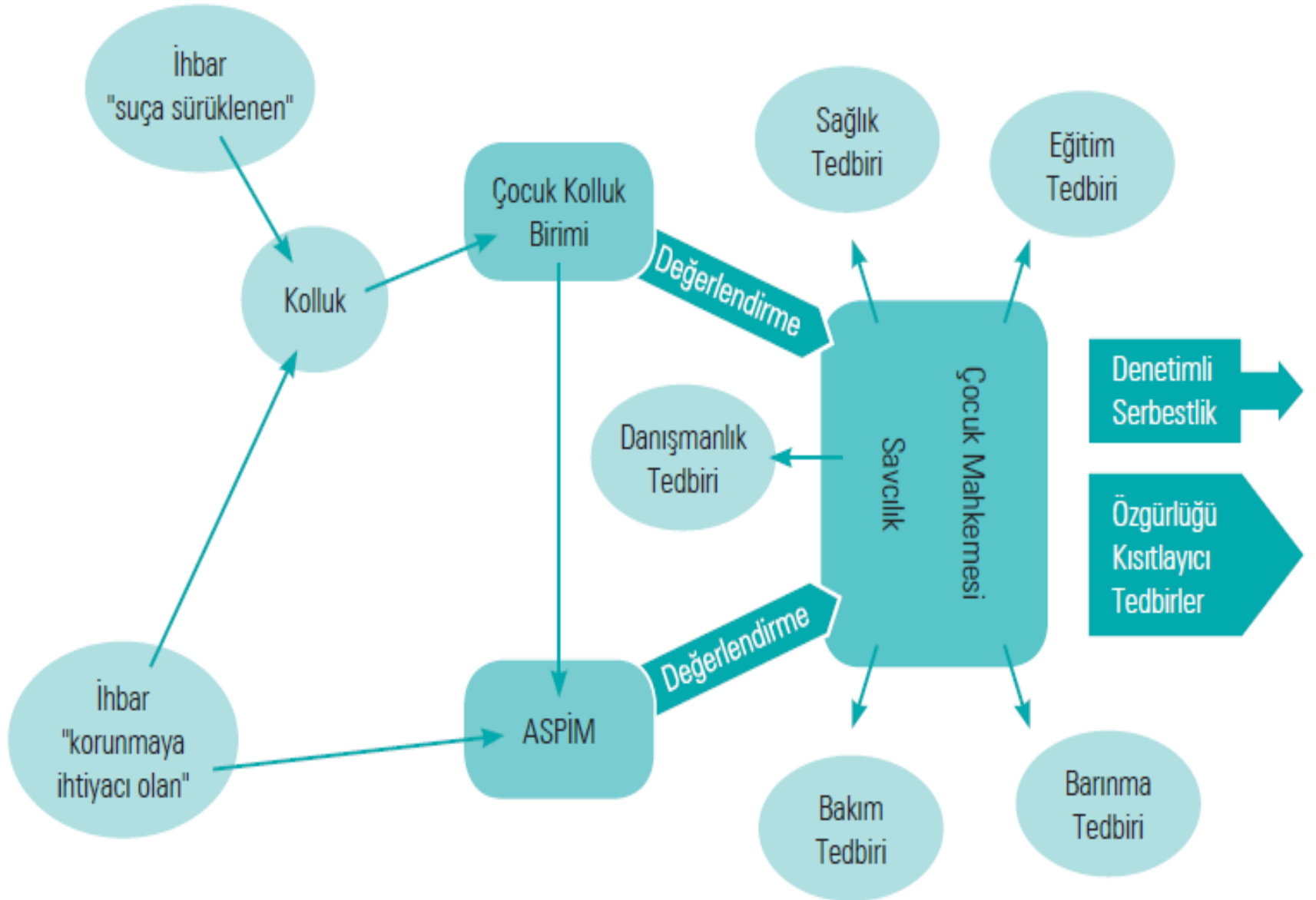
Savcılığı Çocuk
Büroları

Yerel Yönetimler

Çocuk Koruma Alanında Süreçler

Çocuk Koruma Alanının Genel Görünümü

Çocuk Hakları Sözleşmesi Dört Temel İlke

ÇKYASASI

ACİL DURUMLARDA ÇOCUK KORUMA KONULARI

- **FİZİKSEL ŞİDDET VE İSTİSMAR**
- **CİNSEL İSTİSMAR**
- **RUHSAL BUNALIM**
- **HIV/AIDS**
- **ASKERE ALMA YA DA SİLAHLI GRUPLARA KATILMA**
- **AİLEDEN UZAK KALMA**
- **SÖMÜRÜ**
- **AYRIMCILIK / ÖTEKİLEŞTİRME**

UNICEF'in Faaliyet Alanları

Sağlık

Beslenme

Su, Sanitasyon & Hijyen

Eğitim

Çocuk Koruma

Teşekkürler

Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu

